WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)
z dnia 14 lipca 2005 r. *

W sprawie C-135/03

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 26 marca 2003 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez G. Berscheida, B. Doherty'ego i F. Jimena Fernandeza oraz przez S. Pardo Quintillán, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Hiszpanii, reprezentowanemu przez N. Díaz Abad i M.E. Braquehaisa Conesa, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

* Język postępowania: hiszpański.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann (sprawozdawca), prezes izby, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2005 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 marca 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swojej skardze Komisja Wspólnot Europejskich wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że:

— utrzymując w swoim wewnętrznym porządku prawnym oraz w praktyce oznaczenie „bio", występujące samodzielnie lub wraz z innymi wyrazami, dla oznaczenia produktów nieuzyskanych zgodnie z metodami produkcji ekologicznej, naruszając art. 2 w związku z art. 5 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2092/91 z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznej

produktów rolnych oraz znakowania [pochodzących z tej produkcji] produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 198, str. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1935/95 z dnia 22 czerwca 1995 r. (Dz.U. L 186, str. 1) oraz, w celu włączenia produkcji zwierzęcej, rozporządzeniem Rady (WE) nr 1804/1999 z dnia 19 lipca 1999 r. (Dz.U. L 222, str. 1), (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2092/91"),

— nie ustanawiając środków niezbędnych w celu uniknięcia nieodpowiedniego użycia przedmiotowego słowa, naruszając art. 2 w zw. z art. 10a ww. zmienionego rozporządzenia,

— nie ustanawiając środków skierowanych dla uniknięcia wprowadzenia w błąd konsumentów, jeśli chodzi o sposób produkcji i uzyskiwania środków spożywczych, niezgodnie z art. 2 tego rozporządzenia w związku z art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt i) dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. L 109, str. 29), i

— utrzymując na terytorium Comunidad Foral de Navarra, niezgodnie z tymi przepisami, posługiwanie się oznaczeniem „bio", występującym samodzielnie lub wraz z innymi wyrazami, w stosunku do produktów mlecznych, do których używa się tego słowa w sposób zwyczajowy, mimo że nie pochodzą z produkcji ekologicznej,

Królestwo Hiszpanii naruszyło powyższe rozporządzenie i dyrektywę oraz, w szczególności, ww. przepisy tych aktów.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

2 Rozporządzenie nr 2092/91 ustanowiło ramowe przepisy dotyczące produkcji, etykietowania oraz kontroli produktów pochodzących z uprawy ekologicznej. Jak wynika z motywu piątego tego rozporządzenia ma ono na celu zapewnienie uczciwej konkurencji między producentami tych wyrobów, zapewnienie przejrzystości na wszelkich etapach produkcji i poprawę wiarygodności takich produktów w oczach konsumenta.

3 Artykuł 2 tego rozporządzenia przewiduje:

„Do celów niniejszego rozporządzenia uznaje się, że oznakowanie produktu odnosi się do metody produkcji ekologicznej, jeżeli na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych taki produkt, jego składniki lub materiały paszowe opisane są przez oznaczenia używane w każdym państwie członkowskim, sugerujące nabywcy, że produkt, jego składniki lub materiały paszowe uzyskano zgodnie z zasadami produkcji ustanowionymi w art. 6 i w szczególności następujące określenia, ich pochodne (takie jak bio, eco itp.) lub zdrobnienia, samodzielnie lub w połączeniu, chyba że takie określenia nie są stosowane do produktów rolnych wchodzących w skład środków spożywczych lub pasz, lub jednoznacznie nie mają powiązania z metodą produkcji:

— w języku hiszpańskim: ecológico,

— w języku duńskim: økologisk,

— w języku niemieckim: ökologisch, biologisch,

— w języku greckim: βιολογικό,

— w języku angielskim: organic,

— w języku francuskim: biologique,

— w języku włoskim: biologico,

— w języku niderlandzkim: biologisch,

— w języku portugalskim: biológico,

— w języku fińskim: luonnonmukainen,

— w języku szwedzkim: ekologisk".

4 Zgodnie z art. 5 tego rozporządzenia:

„1. Etykietowanie i reklamowanie produktu określonego w art. 1 ust. 1 lit. a) może odnosić się do ekologicznych metod produkcji tylko, gdy:

a) takie oznakowanie wykazuje jednoznacznie, że odnosi się do metod produkcji rolnej;

b) produkt był produkowany zgodnie z przepisami ustanowionymi w art. 6 lub był przywożony z państwa trzeciego zgodnie z ustaleniami ustanowionymi w art. 11;

c) produkt był produkowany lub przywożony przez podmiot gospodarczy, do którego stosuje się środki kontroli ustanowione w art. 8 i 9;

[...]".

5 Artykuł 10a rozporządzenia nr 2092/91 stanowi:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie stwierdzi nieprawidłowości lub naruszenia związane ze stosowaniem tego rozporządzenia do produktu pochodzącego z innego państwa członkowskiego i noszącego oznaczenia określone w art. 2 i/lub załączniku V, powiadamia o tym Komisję i państwo członkowskie, które wyznaczyło organ kontroli lub zatwierdziło jednostkę kontrolującą.

2. Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki i działania w celu zapobieżenia możliwości oszukańczego używania oznaczenia określonego w art. 2 i/lub załączniku V".

6 Ponadto dyrektywa 2000/13, która w całości dotyczy środków spożywczych, przewiduje w art. 2 ust. 1:

„1. Etykietowanie i zastosowane metody etykietowania nie mogą:

a) wprowadzać nabywcy w błąd, w szczególności:

i) co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, źródła lub pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji;

[...]".

Uregulowania krajowe

7 Artykuł 3 ust. 1 dekretu królewskiego nr 1852/1993 z dnia 22 października 1993 r. w sprawie ekologicznej produkcji rolnej oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych przewidywał pierwotnie (BOE nr 283 z dnia 26 listopada 1993 r., str. 33528):

„Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 produkt jest oznakowany w każdym przypadku jako pochodzący z gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną wówczas, gdy na etykiecie, materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych produkt taki lub jego składniki opisane są przez oznaczenie »ecológico«.

Tak samo jest możliwe używanie, niezależnie od innych oznaczeń ustalonych przez regiony autonomiczne, następujących oznaczeń: »obtenido sin el empleo de productos químicos de síntese«, »biológico«, »orgánico«, »biodinámico« oraz ich związków wyrazowych, jak również oznaczeń »eco« »bio«, występujących samodzielnie lub wraz z nazwą produktu, jego składników lub nazwą handlową".

8 Dekret ten został zmieniony przez dekret królewski nr 506/2001 z dnia 11 maja 2001 r. (BOE nr 126 z dnia 26 maja 2001 r., str. 18 609). Artykuł 3 ust. 1 tego dekretu przewiduje odtąd:

„Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 w wersji zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1804/1999 uznaje się w każdym razie, że produkt jest oznakowany jako pochodzący z gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną wówczas, jeżeli taki produkt, jego składniki lub materiały paszowe opisane są na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych przez oznaczenie »ecológico« lub jego przedrostek »eco«, stosowane samodzielnie lub wraz z nazwą produktu, jego składników lub nazwą handlową".

9 Ta zmiana, zgodnie z akapitami trzecim i piątym preambuły tego dekretu królewskiego, okazała się konieczna w celu wykluczenia jakiejkolwiek dwuznaczności dotyczącej pojęć zastrzeżonych, zgodnie ze wspólnotowym uregulowaniem, dla ekologicznej produkcji oraz w celu uniknięcia wprowadzenia w błąd konsumentów, które mogłoby z tego wyniknąć, mając na uwadze rzeczywistą sytuację w sektorze spożywczym w Hiszpanii, gdzie użycie określenia „bio" stało się powszechne dla oznaczenia produktów spożywczych posiadających pewne cechy niezwiązane ze sposobem ekologicznej produkcji.

10 Ponadto, jeśli chodzi o Comunidad Foral de Navarra, dekret regionalny nr 617/1999 z dnia 20 grudnia 1999 r. (BO de Navarre nr 4 z dnia 10 stycznia 2000 r.) przewiduje w art. 2, że produkt uważa się za oznakowany jako pochodzący z metod produkcji ekologicznej wówczas, gdy jest opatrzony określeniem „ecológico", „obtenido sin el empleo de productos químicos de síntesis", „biológico", „orgánico", „biodinámico" lub skrótem „eco" i „bio".

11 Dekret regionalny nr 212/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. (BO de Navarre nr 83 z dnia 10 lipca 2000 r.) dodał do art. 1 dekretu regionalnego nr 617/1999 następujący akapit:

„Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania w stosunku do produktów mlecznych, w stosunku do których używa się zwyczajowo i w sposób trwały oznaczenia »bio«, ponieważ nie pozostaje to w żadnym związku z ekologiczną metodą produkcji".

12 Zgodnie z uzasadnieniem do tego dekretu regionalnego, zmiana ta uwzględniała okoliczności w regionie Navarra, gdzie oznaczenie „bio", stosowane wobec produktów mlecznych, nie odpowiadało zasadniczo ani koncepcji, ani metodzie produkcji ekologicznej.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

13 W okresie prac przygotowawczych nad dekretem królewskim nr 506/2001 do Komisji wpłynęło kilka skarg dotyczących tej zmiany ustawodawczej, która była niezgodna z regułami ustanowionymi przez rozporządzenie nr 2092/91. Ponieważ dekret ten został wydany wbrew interwencji służb tej instytucji u władz hiszpańskich, Komisja wszczęła postępowanie w przedmiocie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przewidziane w art. 226 akapit pierwszy WE.

14 Po wezwaniu Królestwa Hiszpanii do przedstawienia swoich uwag Komisja, w dniu 24 kwietnia 2002 r., wydała uzasadnioną opinię wzywając państwo członkowskie do podjęcia środków w celu dostosowanie się do niej w terminie dwóch miesięcy od chwili jej doręczenia. Komisja wystąpiła z niniejszą skargą, ponieważ rząd hiszpański nie przychylił się do tej opinii.

W przedmiocie skargi

Argumentacja stron

15 Zdaniem Komisji, dekret królewski nr 506/2001, zastrzegając dla ekologicznych metod produkcji wyłącznie określenie „ecológico" i pochodne od niego „eco" i dopuszczając w związku z tym używanie określenia „bio" do produktów niewytworzonych tymi metodami, narusza art. 2, 5 i 10a rozporządzenia nr 2092/91. Artykuł 2 tego rozporządzenia zabrania, jej zdaniem, w sposób wyraźny stosowania pochodnych określeń wskazujących na biologiczną metodę produkcji do produktów niewytwarzanych takimi metodami. Określenie „bio" jest wprost wymienione w tym przepisie jako przykład tego rodzaju określenia pochodnego. Umieszczenie na liście określeń w różnych językach, zawartej w tym artykule, wyłącznie określenia „ecológico" w odniesieniu do języka hiszpańskiego nie ma wpływu na tę interpretację. Lista ta, poprzedzona zwrotem „w szczególności" zawiera jedynie przykłady i nie jest wyczerpująca.

16 Kontekst i cel art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 potwierdza zdaniem Komisji taką interpretację. Byłoby bowiem nie do pomyślenia, by w ramach wspólnego rynku określenie „bio" było chronione w niektórych państwach członkowskich, a w innych nie.

17 Ponadto, zgodnie ze zwyczajami panującymi w Hiszpanii, a wbrew twierdzeniom rządu hiszpańskiego, konsumenci przypisują to samo znaczenie określeniom „ecológico" i „biológico". Stwierdzenie to wsparte jest poprzednim brzmieniem dekretu królewskiego nr 1852/1993, które przewidywało możliwość stosowania zarówno określeń „biológico" i „bio", jak „ecológico" i „eco" dla oznaczenia produktów wytworzonych metodami ekologicznymi. Podobnie jest w ustawodawstwie obowiązującym na terytorium prowincji autonomicznej Nawarry.

18 Z konkretnych przykładów wynika zdaniem Komisji, że określenia „ecológico" i „biológico" są często używane w Hiszpanii w ten sam sposób. Liczne produkty z etykietą „biológicos" są opisane na opakowaniach jako wytworzone ekologicznymi metodami produkcji. Prasa hiszpańska również używa obu określeń zamiennie.

19 Służby Komisji otrzymały skargi wskazujące na przypadki używania w Hiszpanii określeń „bio" w sposób niezgodny z prawem i oszukańczy. W takich okolicznościach państwa członkowskie mają obowiązek, na podstawie art. 10a ust. 2 rozporządzenia nr 2092/91 podjąć niezbędne działania zapobiegawcze. Ponieważ rząd hiszpański nie podjął stosownych działań, należy stwierdzić również naruszenie tego przepisu.

20 Z tego samego powodu, to jest tolerowania przez władze hiszpańskie używania określenia „bio" w sposób oszukańczy, Komisja utrzymuje, że należy stwierdzić także naruszenie art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt i) dyrektywy 2000/13. Dopuszczenie do sprzedaży z oznaczeniem „biológico" lub „bio" artykułów spożywczych niewytworzonych metodami ekologicznymi wprowadza konsumentów w błąd co do sposobu produkcji i uzyskiwania tych artykułów, tym bardziej że produkty rzeczywiście wytworzone metodami ekologicznymi są z reguły oferowane po znacznie wyższych cenach.

21 W odniesieniu do ustawodawstwa obowiązującego na terytorium prowincji autonomicznej Nawarry, Komisja twierdzi, że prawidłowo zastrzega ono używanie określeń „biológico" i „bio" dla produktów wytworzonych metodami ekologicznymi. Niesłusznie wprowadza jednak wyjątek dla produktów mleczarskich.

22 Rząd hiszpański zaprzecza zarzucanemu uchybieniu. Wnosi on o oddalenie skargi Komisji i obciążenie jej kosztami postępowania. Jego zdaniem, z mającego zastosowanie w niniejszej sprawie brzmienia art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 jasno wynika, że dla oznaczenia ekologicznych metod produkcji należy odwołać się do określeń umieszczonych na liście, o której mowa w tym artykule. Lista ta wskazuje w języku hiszpańskim określenie „ecológico", a nie „biológico" czy „bio". Producenci mają więc prawo używać w Hiszpanii określeń „biológico" czy „bio" dla produktów niewytworzonych metodami ekologicznymi, czego nie można uznać za nielegalne lub oszukańcze.

23 Zdaniem tego rządu, skoro nie dokonano harmonizacji tych określeń na poziomie wspólnotowym, należy zaakceptować różnice w ustawodawstwie państw członkowskich. Gdyby autorzy rozporządzenia nr 2092/91 chcieli poddać identycznym zasadom oznaczanie produktów wytworzonych metodami ekologicznymi we wszystkich państwach członkowskich, powinni byli narzucić im jednolite określenie, w tłumaczeniu na poszczególne języki wspólnotowe. Przedmiotowa lista wskazuje jednak, że nie było takiego zamiaru.

24 W opinii konsumentów hiszpańskich określenie „bio", zdecydowanie mniej znane w Hiszpanii niż w innych państwach członkowskich, nie odnosi się do ekologicznych metod produkcji, lecz wiąże się raczej z produktami mającymi, generalnie, korzystny wpływ na zdrowie. Z badania opinii konsumentów przeprowadzonego w 1999 r.

w Madrycie wynika, że tylko 3% pytanych osób wiąże określenie „bio" z ekologiczną metodą produkcji, podczas gdy 86% po prostu z produktami mleczarskimi, w szczególności jogurtami. Nie można zatem przyjmować, że określenie to jest w Hiszpanii używane na oznaczenie ekologicznych metod produkcji.

25 Rząd hiszpański odrzuca zatem zarzuty oparte na naruszeniu art. 2, 5 i 10a rozporządzenia nr 2092/91 oraz art. 2 dyrektywy 2000/13. W związku z tym, że jak wynika ze wspomnianego badania opinii konsumentów hiszpańskich, nie wiążą oni w większości określenia „bio" z ekologicznymi metodami produkcji, praktyka będąca przedmiotem sprawy nie wprowadza ich w błąd.

26 Komisja kwestionuje obiektywizm, wiarygodność i zasadność tego badania. Wskazuje, że ponieważ znaczenie pewnych określeń zmienia się w bardzo szybkim tempie w tym sektorze, badanie przeprowadzone w 1999 r. jest bezwartościowe dla oceny sytuacji z 2002 r. Dodatkowo, badanie to obejmowało bardzo niewielka grupę osób, a postawione w nim pytania oraz metody jego przeprowadzenia nie pozwalają wyciągać z niego żadnych rozstrzygających wniosków.

27 Podczas rozprawy w odpowiedzi na jedno z pytań Trybunału, rząd hiszpański poinformował, że większość prowincji autonomicznych ma własne ustawodawstwa identyczne z ustawodawstwem obowiązującym na terytorium prowincji Nawarry, gdzie dopuszcza się bez różnicy używanie zarówno określeń „ecológico" i „eco", jak licznych innych określeń, wśród nich „biológico" i „bio".

28 Strony wypowiedziały się również na rozprawie na temat ewentualnego wpływu na rozstrzygnięcie sporu wersji rozporządzenia nr 2092/91 w brzmieniu nadanym

rozporządzeniem Rady (WE) nr 392/2004 z dnia 24 lutego 2004 r. (Dz.U. L 65, str. 1) oraz Aktem dotyczącym warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej, oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 2003, L 236, str. 346).

29 Rozporządzeniem nr 392/2004 dodano bowiem w art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 przepis, zgodnie z którym określenia wymienione w tym artykule w poszczególnych językach „są uznawane za określenia stosujące się do metody produkcji ekologicznej w całej Wspólnocie, w każdym języku wspólnotowym". To nowe brzmienie art. 2 jest zresztą przedmiotem odesłania prejudycjalnego, w sprawie którego wydany zostaje wyrok z dnia dzisiejszego w sprawie C-107/04 Comité Andaluz de Agricultura Ecológica, Zb.Orz. 2005, str. I-7137.

30 Komisja utrzymuje, że wspomniana zmiana art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 stanowi wyłącznie wyraźne ujęcie w przepisach ich poprzedniego dorozumianego znaczenia, natomiast rząd hiszpański twierdzi, że chodzi tu o zmianę materialną, niemającą jednak wpływu na niniejszą skargę o stwierdzenie uchybienia.

Ocena Trybunału

31 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wystąpienie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego należy oceniać

z punktu widzenia sytuacji państwa członkowskiego w ramach terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii (zob. w szczególności wyroki z dnia 16 stycznia 2003 r. w sprawie C-63/02 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec. str. I-821, pkt 11 oraz z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-341/02 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. str. I-2733, pkt 33). Zmiany, jakie nastąpiły w okresie późniejszym, nie powinny być brane pod uwagę przez Trybunał (zob. w szczególności wyrok z dnia 18 listopada 2004 r. w sprawie C-482/03 Komisja przeciwko Irlandii, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 11).

32 Oceny, czy dokonano zarzucanego uchybienia, należy dokonać z punktu widzenia rozporządzenia nr 2092/91, nie natomiast rozporządzenia nr 392/2004, ponieważ uzasadniona opinia Komisji opatrzona była datą 24 kwietnia 2002 r., a termin wyznaczony Królestwu Hiszpanii wynosił dwa miesiące.

33 Artykuł 2 rozporządzenia nr 2092/91 odnosi się, jeśli chodzi o etykietowanie, reklamę oraz dokumenty handlowe dotyczące produktów pochodzących z metody produkcji ekologicznej, do „oznacze[ń] używan[ych] w każdym państwie członkowskim, sugerując[ych] nabywcy, że produkt [...] uzyskano zgodnie z zasadami produkcji [ekologicznej]" oraz „w szczególności" z „określenia[mi] lub ich pochodn [ymi] znajdującymi się na liście określającej dla każdego z jedenastu języków urzędowych Wspólnoty, a zatem obowiązujące, jedno lub dwa wyrażenia. Na tej liście, jeśli chodzi o pięć z jedenastu języków, znajduje się jedno wyrażenie odpowiadające francuskiemu terminowi „biologique". Dla trzech języków podane jest wyrażenie odpowiadajace francuskiemu wyrażeniu „écologique". Odnośnie do języka niemieckiego natomiast wskazane są bez rozróżnienia dwa wyrażenia odpowiadające tym obu określeniom. Dla dwóch pozostałych języków zostało podane inne wyrażenie.

34 Ta lista, którą otwiera wyrażenie „w szczególności", nie ma charakteru wyczerpującego. Wynika z tego, że państwa członkowskie mogą, w razie zmiany

obowiązującego sposobu używania na ich terytorium, wprowadzić do prawa krajowego inne wyrażenie niż znajdujące się na tej liście dla oznaczenia ekologicznej metody produkcji.

35 Brzmienie art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 w wersji podlegającej zastosowaniu w ramach niniejszej skargi o uchybienie zobowiązaniom jest jednoznaczne. Co się tyczy języka hiszpańskiego, to ze względu na to, że jedynie wyrażenie „ecológico", obejmujące przedrostek „eco", zostało wymienione na liście zawartej w tym artykule, nie można zarzucać rządowi hiszpańskiemu, że nie zakazał producentom produktów niepochodzących z ekologicznej produkcji używania innych wyrażeń, jak w niniejszej sprawie biológico" lub „bio".

36 Wbrew temu, co twierdzi Komisja, z brzmienia art. 2 nie wynika już, że przedrostek „bio" powinien z uwagi na to, że jest wymieniony w tym artykule jako powszechna pochodna, podlegać szczególnej ochronie we wszystkich państwach członkowskich i we wszystkich językach, w tym tych, dla których na liście w tym artykule podane są wyrażenia nieodpowiadające francuskiemu wyrażeniu „biologique". Jak zostało to już stwierdzone, taka sytuacja występowała w przypadku pięciu z piętnastu państw członkowskich. Odwołanie się w art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 do pochodnych określeń „bio, eco itp." nie może uzasadnić szczególnego traktowania jedynie wyrażenia „bio".

37 Jeśli może wydawać się wskazana, mając na względzie rosnące znaczenie produktów pochodzących z ekologicznej produkcji na poziomie wspólnotowym, harmonizacja oznaczeń dotycząca tych produktów, to ustawodawca wspólnotowy ma obowiązek reagować na takie potrzeby. Zmiana art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 przez rozporządzenie nr 392/2004 świadczy o takiej ewolucji. Jak wynika z dzisiejszego ww. wyroku w sprawie Comité Andaluz de Agricultura Ecológica, wersja wspomnianego art. 2 wynikająca z tej zmiany powinna być interpretowana w tym sensie, że wyrażenia tam figurujące podlegają ochronie we wszystkich językach urzędowych Wspólnoty.

38 Zmiana ta nie powinna jednak mieć wpływu na wcześniejszy stan prawny, który jest brany pod uwagę w ramach niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia. Uchwalenie nowej wersji art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 pozwala zakładać zamiar ustawodawcy do wprowadzenia zmiany, a nie do pozostawienia go w niezmienionym kształcie. Przy braku takiego zamiaru nie byłaby konieczna przedmiotowa zmiana.

39 Wreszcie, Komisja nie powinna podnosić, że Królestwo Hiszpanii było zobowiązane do zastrzeżenia również, obok stosowania wyrażenia „ecológico" i jego pochodnej „eco", także użycia wyrażenia „bio" w stosunku do produktów pochodzących z ekologicznej produkcji z uwagi na jego stosowanie w Hiszpanii, które pozwala konsumentowi stwierdzić, że to oznaczenie odnosi się do ekologicznej produkcji.

40 Rzeczywiście, zgodnie z tym, co utrzymuje Komisja, brzmienie przepisów krajowych sprzed zmiany dekretu królewskiego nr 506/2001 i przepisy obowiązujące na terytorium prowincji autonomicznej Nawarry udzielają w tym zakresie istotnych wskazówek. Podobnie rzecz ma się z informacjami przekazanymi przez rząd hiszpański na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Trybunału, zgodnie z którymi w wielu innych regionach używanie określeń „biológico" i „bio" jest, jak się wydaje, zastrzeżone dla produktów wytworzonych metodami ekologicznymi. Wątpliwości wysunięte przez Komisję w odniesieniu do badania opinii konsumentów wskazanego przez rząd hiszpański również nie wydają się na pierwszy rzut oka całkowicie bezzasadne.

41 Należy jednak przypomnieć, że jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, w ramach postępowania w sprawie stwierdzenia uchybienia do Komisji należy wykazanie zarzucanego uchybienia. To ona powinna dostarczyć Trybunałowi wskazówek pozwalających mu na ocenę, czy uchybienie miało miejsce, bez konieczności opierania się na jakichkolwiek domniemaniach (zob. w szczególności wyroki z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-194/01 Komisja przeciwko Austrii, Rec. str. I-4579,

pkt 34, i ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 35). W niniejszej sprawie, poza wspomnianymi powyżej wskazówkami dotyczącymi przypadków używania określeń „biológico" i „bio" na rynku hiszpańskim, Komisja nie wykazała, że na rynku tym wspomniane określenia sugerują konsumentom hiszpańskim, że oznaczone nimi produkty zostały wytworzone ekologicznymi metodami produkcji. O ile wątpliwości wysunięte przez Komisję w odniesieniu do badania opinii konsumentów wskazanego przez rząd hiszpański nie są całkowicie bezzasadne, o tyle Komisja nie dostarczyła żadnego dowodu na to, że w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii w Hiszpanii użycie określenia „biológico" i „bio" na oznaczenie produktów wytworzonych metodami ekologicznymi było na tyle rozpowszechnione, by konsument wiązał to określenie z ekologicznymi metodami produkcji. Stąd Komisja nie była w stanie podważyć stwierdzenia zawartego w uzasadnieniu dekretu królewskiego nr 506/2001, zgodnie z którym w chwili jego wydania używanie określenia „bio" było w Hiszpanii powszechne na oznaczenie artykułów spożywczych mających pewne cechy szczególnie niezwiązane z ekologicznymi metodami produkcji.

42 Ponieważ nie można zatem stwierdzić uchybienia zobowiązaniom wynikającym z art. 2 rozporządzenia nr 2092/91, w brzmieniu mającym zastosowanie w niniejszej sprawie, nie można również wykazać naruszenia art. 5 i 10a rozporządzenia ani art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt i) dyrektywy 2000/13, które jest od tego uzależnione.

43 W odniesieniu do uchybienia wynikającego, zdaniem Komisji, z używania określenia „bio" na terytorium prowincji autonomicznej Nawarry wystarczy stwierdzić, że rozumowanie przeprowadzone przez Trybunał w przedmiocie dekretu królewskiego nr 506/2001 ma również zastosowanie do przepisów regionalnych obowiązujących na terytorium prowincji autonomicznej Nawarry. Stąd także tutaj nie można stwierdzić wystąpienia uchybienia.

44 W związku z powyższym skargę należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

45 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Królestwo Hiszpanii wniosło o obciążenie Komisji kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Komisja Wspólnot Europejskich zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy